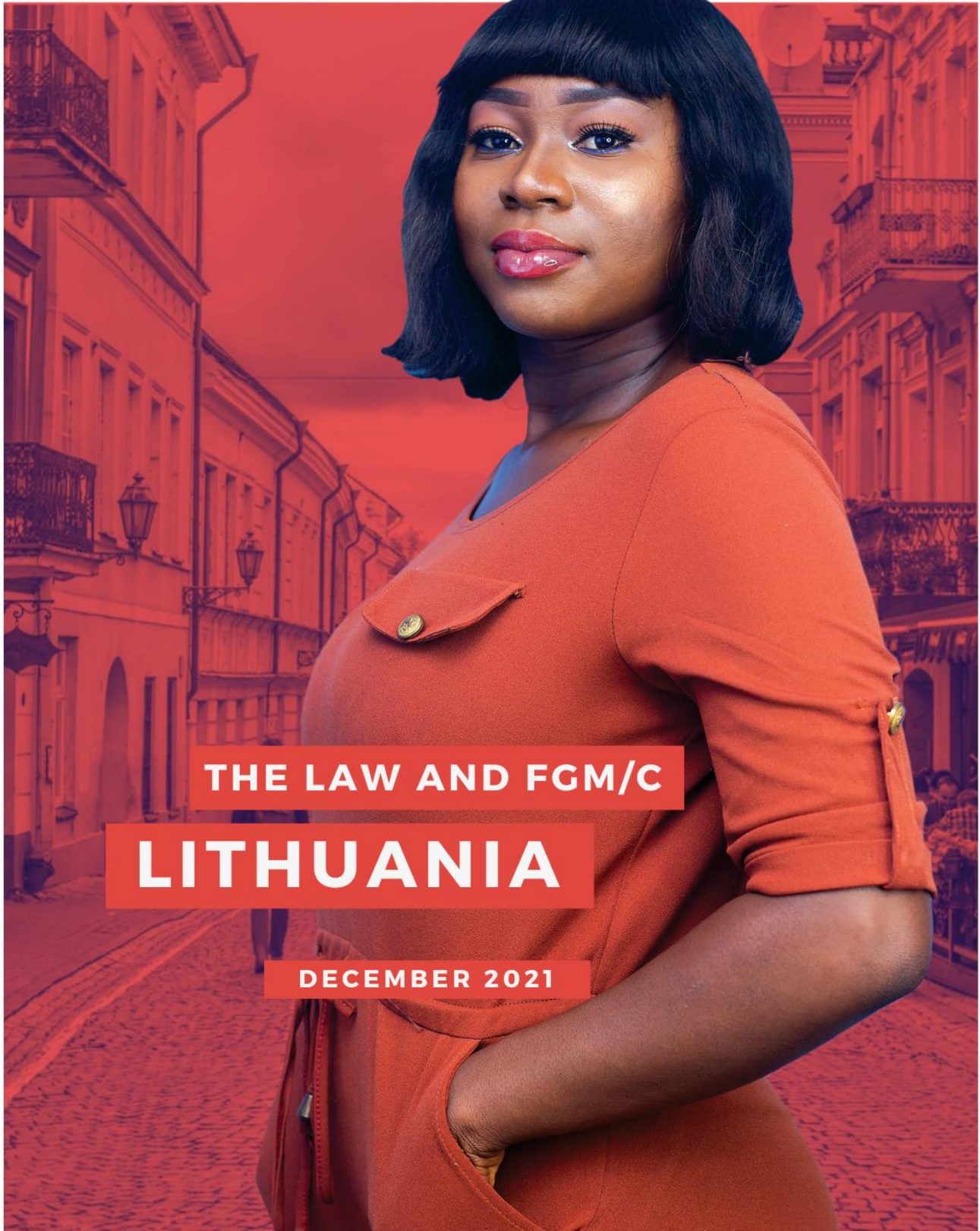




ORCHID  PROJECT



THE LAW AND FGM/C

LITHUANIA

DECEMBER 2021

# National Legal Framework

## Overview of National Legal Framework in Lithuania

### National legislation:

X	Specific law/provision criminalising FGM/C
X	Provides a definition of FGM/C
✓	Criminalises the performance of FGM/C
✓	Criminalises the procurement, arrangement and/or assistance of acts of FGM/C
✓	Obligation for professionals to report incidents of FGM/C to the authorities
✓	Criminalises the participation of medical professionals in acts of FGM/C
X	Extraterritorial application regardless of double criminality

## Introduction

Lithuania is a country in north-eastern Europe with an estimated population of 2.78 million.<sup>1</sup> Lithuania is a unitary republic with a semi-presidential democracy and has a civil-law legal system.

### FGM/C Prevalence

There is no information available on the prevalence of female genital mutilation/cutting (FGM/C) in Lithuania, either for girls and women who have undergone FGM/C or those who are at risk of FGM/C. According to the Department of Migration, only 1% of the population consists of immigrants, who come primarily from neighbouring countries.<sup>2</sup>

## National Legal Framework

### General/Specific Law

There is no specific law criminalising FGM/C in Lithuania. However, Lithuania has ratified conventions condemning FGM/C and general criminal law does implicitly apply to FGM/C.

FGM/C could fall under **Articles 135 and 138 of the Criminal Code of Lithuania (1987, as amended 2017)** (the *Criminal Code*), which, respectively, criminalise inflicting severe bodily harm and non-severe bodily harm. The qualification of 'bodily harm' depends on the nature and the consequences of the injury.

- **Article 135(1)** prescribes that bodily harm is considered 'severe' if it, *inter alia*, results in a serious mutilation, contracting of a terminal illness or a long-lasting illness that can pose a threat to a victim's life or severely affect her mental health.

Based on these definitions, it seems most likely that FGM/C could be classed as inflicting 'severe' or 'non-severe' bodily harm, depending on the type of FGM/C performed, under Articles 135 and 138.

- **Articles 135(2) and 138(2)** contain several aggravating circumstances for which higher penalties can be given. They include when the bodily harm is inflicted on a minor (**Articles 135(2)(1) and 138(2)(1)**) or in a torturing or otherwise cruel manner (**Articles 135(2)(6) and 138(2)(6)**). These aggravating circumstances could apply in the case of FGM/C.

### Definition of FGM/C

Lithuanian law does not contain a definition of 'FGM/C'; nor has 28 Too Many been able to find any government source defining it.

### Women and Girls of All Ages

The performance of FGM/C on women and girls of all ages has been criminalised in Lithuania. The general prohibition on inflicting bodily harm is not limited by the age of the victim. Nevertheless, inflicting bodily harm on a minor is an aggravating circumstance under **Articles 135(2) and 138(2) of the Criminal Code**.

### Procuring, Aiding and Abetting

Procuring, aiding and abetting FGM/C are criminalised in Lithuania through general criminal law.

**Article 24(3) of the Criminal Code** states that a 'perpetrator' is a person who takes part in the perpetration of the crime. One could argue that this includes someone who pays another person to perform FGM/C on the victim, if they are also involved in planning the FGM/C. However, no other provisions in the Criminal Code have been found to support that.

An 'abettor' is described by **Article 24(5)** as a person who has incited another to commit a crime, which can also be said to be the case when someone pays a cutter to perform FGM/C.

Someone who aids in the performance of FGM/C is qualified as an 'accessory' under **Article 24(6)** and is described as a person who intentionally facilitated the perpetration of a crime through counselling, provision of means, issue of instructions, promises to conceal the offender or in any other way.

According to **Article 24(2)**, perpetrators, abettors and accessories are all seen as 'accomplices' in a crime. **Article 26(1)** stipulates that all accomplices are criminally liable for the acts they intended for the perpetrator to commit.

### Allowing the Use of Premises

Allowing the use of premises for the purpose of FGM/C is criminalised in Lithuania under the general law criminalising accessory to a crime (**Article 24(6) of the Criminal Code**). Since allowing the use of premises offers opportunity for the crime and can also be qualified as providing means to engage with a crime, a person who does so is an accessory and therefore an accomplice to the crime under **Article 24(2)**.

### Providing or Possessing Tools

Providing specific tools for the purpose of FGM/C is criminalised in Lithuania under the general law criminalising accessory to a crime (**Article 24(6) of the Criminal Code**). Someone who provides specific tools can be said to have intentionally facilitated the perpetration of the crime through supply of means, making them an accessory to the crime under **Article 24(6)** and, therefore, an accomplice to the crime under **Article 24(2)**.

**Article 21(1)** criminalises preparation for a crime (the search for or adaptation of means and any other) in Lithuania. **Article 135** provides that inflicting severe bodily harm is seen as a serious crime for which preparation is punishable. Possessing tools for the purpose of FGM/C is therefore criminalised under **Article 21(1)** if FGM/C is perceived to inflict severe bodily harm as defined in Article 135.

### Failure to Report FGM/C

Failing to report FGM/C has been criminalised in Lithuania. **Article 238(1) of the Criminal Code** states that a person who, without having a valid reason, fails to report a severe crime (as defined in Article 135) shall be punished by *community service, a fine, arrest or a custodial sentence*. However, family members and close relatives of the perpetrator are not held liable for failing to report a crime.

**Article 18(7) of the Law on Medical Practice of the Republic of Lithuania** prescribes an obligation for medical practitioners to notify law enforcement and other competent state bodies of injured patients when the injury is suspected to have been caused by a criminal act, which would most likely cover FGM/C. **Article 19** of that law stipulates that medical practitioners be held liable for violating the requirements of that law.

**Article 29 of the Lithuanian Law on Fundamentals of Protection of the Rights of the Child** (the *Protection Act*) prescribes that any person who knows of a child in need of assistance must immediately report the case to the police, institution for the protection of the child or any other competent institution.

### Medicalised FGM/C

Medicalised FGM/C is not specifically criminalised in Lithuanian law. However, in accordance with **Article 135 of the Criminal Code**, it seems that the performance of medicalised FGM/C would fall under the general provision prohibiting causing severe bodily harm.

### Extraterritoriality

The **Criminal Code** extends extraterritorial application to the commission of FGM/C abroad. **Article 5** prescribes that Lithuanian citizens and other permanent residents who participate in committing FGM/C abroad are punishable under Lithuanian law, in accordance with **Articles 135 and 138**.

**Article 8** prescribes that the crime must also be punishable in the state in which it is committed, meaning that FGM/C needs to be a criminal offence in the country where it is committed (the requirement of double criminality).

**Articles 21, 22 and 24** are also relevant in relation to extraterritoriality. When performed abroad, FGM/C is a criminal offence because it could be classified as preparation for a crime, an attempt to commit a crime, or complicity in a crime as qualified by Articles 135 and 138.

**Articles 6 and 10 of the Protection Act** state that taking a child outside of the country for the purposes of FGM/C would infringe on the child's right to life and right to freedom.



## Penalties

Penalties are dependent on the form of bodily harm that a specific instance of FGM/C is judged to have inflicted and on whether any aggravating circumstances apply.

- **Article 135(1) of the Criminal Code** prescribes a sentence of *up to ten years' imprisonment* for inflicting severe bodily harm.
- **Article 138(1) of the Criminal Code** prescribes a sentence of up to three years' imprisonment for inflicting non-severe bodily harm.

In the case of FGM/C, it is very likely that aggravating circumstances as set out in **Articles 135(2) and 138(2)** would be present, since the victims are often minors (**Articles 135(2)(1) and 138(2)(1)**) and undergoing FGM/C can be excruciatingly painful (**Articles 135(2)(6) and 138(2)(6)**).

If an aggravating circumstance is present, **Articles 135(2) and 138(2)** prescribe a sentence of:

- *up to twelve years' imprisonment* for inflicting severe bodily harm, and;
- *up to five years' imprisonment* for inflicting non-severe bodily harm.

Thus, the maximum sentence for FGM/C in Lithuania is *12 years' imprisonment*.

Aiders and abettors qualify as 'accomplices' under **Article 24(2)** and, according to **Article 26(1)**, all accomplices are criminally liable for the acts they intended for the perpetrator to commit.

There are no specific provisions containing guidelines on sentencing aiders and abettors. This is up to the discretion of the court.

## Protection

### Protecting Uncut Girls and Women

Child protection laws provide general protection for uncut girls. **Article 10 of the Protection Act** prescribes that every child has a right to be protected against, *inter alia*, all methods of upbringing that undermine his or her dignity and against physical, psychological or other types of violence.

**Article 25** contains a set of protective measures that can be ordered to assist families who are raising children by providing them assistance and privileges. These measures could be suitable in cases where there is a non-imminent threat of FGM/C for an uncut girl. They may also be used to make parents aware of the criminality of FGM/C in Lithuania and to convince them to abandon the practice.

**Article 12(3)** states that a child may be immediately separated from her parents or other legal representatives in the event of danger to her life or health.

There are no specific or general laws protecting uncut women, aside from general criminal law and policies relating to violence against women.

### Government Obligations

Policies for the prevention of violence can be applied to FGM/C.

**The National Strategy for Eliminating Violence against Women** aims at effective prevention of domestic violence against women, assistance to victims, sanctions against perpetrators, etcetera.

**The National Programme on Prevention of Violence against Children and Support for Children** is orientated towards reducing the prevalence of all forms of violence against children, including physical, emotional and sexual violence.<sup>3</sup>

## Implementation of the Law

### Court Cases

There are no Lithuanian court cases in relation to FGM/C known to 28 Too Many.

# Conclusions and Recommendations

## Conclusions

FGM/C is **not explicitly criminalised** in Lithuania through a specific law, provision or governmental declaration. However, Lithuania has ratified conventions condemning FGM/C (not the Istanbul Convention, however) and general criminal law does implicitly apply to the practice.

Consequently, the law does not contain a definition of 'FGM/C' and it is not clear whether all **types of FGM/C** would fall under general assault laws.

**Procuring, aiding and abetting** FGM/C would be criminalised through general laws on participation in offences.

The **failure to report** FGM/C has been criminalised in Lithuania. There is an obligation for any person to report a child being in need of assistance to the relevant authorities.

The Criminal Code extends **extraterritorial application** to the performance of FGM/C abroad, under the requirement of double criminality, if the perpetrator has Lithuanian nationality or is a permanent resident of Lithuania.

## Recommendations

We urge Lithuania to ratify the Istanbul Convention.

We recommend that Lithuania order an inquiry into the prevalence of FGM/C and the number of girls and women possibly at risk of it.

We recommend that Lithuania issue a governmental declaration confirming the application of criminal law to FGM/C, including a definition of 'FGM/C' that corresponds to the WHO's definition of 'FGM' and specifying that FGM/C is a criminal offence if performed on a woman or girl of any age, regardless of perceived consent (especially in the case of a minor).

We also recommend that Lithuania extend extraterritorial application of Lithuanian law to the performance of FGM/C abroad, regardless of double criminality, in cases where either the perpetrator or the victim has Lithuanian nationality or is a resident of Lithuania.

# Appendix I: International and Regional Treaties

LITHUANIA	Signed	Ratified/ Acceded	Reservations on reporting?
<b>International</b>			
International Covenant on Civil & Political Rights (1966) ( <i>ICCPR</i> ) <sup>4</sup>	X	✓ 1991	No
International Covenant on Economic, Social & Cultural Rights (1966) ( <i>ICESCR</i> ) <sup>5</sup>	X	✓ 1991	No
Convention on the Elimination of All forms of Discrimination Against Women (1979) ( <i>CEDAW</i> ) <sup>6</sup>	X	✓ 1994	No
Convention on the Rights of the Child (1989) ( <i>CRC</i> ) <sup>7</sup>	X	✓ 1992	No
<b>Regional</b>			
Istanbul Convention <sup>8</sup>	✓ 2013	X	N/A
European Convention on Human Rights <sup>9</sup>	✓ 1993	✓ 1995	No

**‘Signed’:** a treaty is signed by countries following negotiation and agreement of its contents.

**‘Ratified’:** once signed, most treaties and conventions must be ratified (i.e. approved through the standard national legislative procedure) to be legally effective in that country.

**‘Acceded’:** when a country ratifies a treaty that has already been negotiated by other states.



# Appendix II: National Laws

## Lithuanian Criminal Code

### Art. 5

Lietuvos Respublikos piliečiai ir kiti nuolat Lietuvoje gyvenantys asmenys už užsienyje padarytus nusikaltimus atsako pagal šį kodeksą.

### Art. 8

- (1) Asmuo, padaręs užsienyje nusikaltimus, numatytus šio kodekso 5 ir 6 straipsniuose, atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu padaryta veika pripažįstama nusikaltimu ir už jos padarymą baudžiama pagal nusikaltimo padarymo vietos valstybės ir Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą. Jeigu asmuo, padaręs nusikaltimą užsienyje, teisiamas Lietuvos Respublikoje, bet abiejose valstybėse už šį nusikaltimą numatytos skirtingos bausmės, bausmė nusikaltusiam asmeniui skiriama pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, tačiau ji negali viršyti nusikaltimo padarymo vietos valstybės baudžiamuosiuose įstatymuose nustatyto maksimalaus dydžio.
- (2) Asmuo, padaręs nusikaltimus, numatytus Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 5, 6 ir 7 straipsniuose, neatsako pagal šį kodeksą, jeigu jis:
  - 1) atliko užsienio valstybės teismo paskirtą bausmę;
  - 2) buvo atleistas nuo visos ar dalies užsienio valstybės teismo paskirtos bausmės atlikimo;
  - 3) užsienio valstybės teismo nuosprendžiu buvo išteisintas, atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės arba bausmė nebuvo paskirta dėl senaties ar kitais toje valstybėje numatytais teisiniais pagrindais.
- (3) Lietuvos Respublikos pilietis ar kitas nuolat Lietuvoje gyvenantis asmuo, užsienyje padaręs vieną ar kelis nusikaltimus, numatytus šio kodekso 129, 135, 138, 148, 149, 150, 151, 1511, 1521, 153 straipsniuose, 162 straipsnio 1 dalyje, 307 straipsnio 3 dalyje, 308 straipsnio 3 dalyje, 309 straipsnio 2 ir 3 dalyse, baudžiami nepaisant to, ar už padarytą veiką baudžiama pagal nusikaltimo padarymo vietos valstybės baudžiamąjį įstatymą.

### Art. 21

- (1) Rengimasis padaryti nusikaltimą yra priemonių ir įrankių suieškojimas ar pritaikymas, veikimo plano sudarymas, bendrininkų telkimas arba kitoks tyčinis nusikaltimo padarymą lengvinančių sąlygų sudarymas. Asmuo atsako tik už rengimąsi padaryti sunkų ar labai sunkų nusikaltimą.
- (2) Asmuo už rengimąsi padaryti nusikaltimą atsako pagal šio straipsnio 1 dalį ir šio kodekso straipsnį, kuris numato atitinkamą baigtą nusikaltimą. Bausmė tokiam asmeniui gali būti švelninama remiantis šio kodekso 62 straipsniu.

### Art. 22

- (1) Pasikėsinimas padaryti nusikalstamą veiką yra tyčinis veikimas ar neveikimas, kuriais tiesiogiai pradedamas daryti nusikaltimas ar baudžiamasis nusizengimas, jeigu veika nebuvo baigta dėl nuo kaltininko valios nepriklausančių aplinkybių.
- (2) Pasikėsinimas padaryti nusikalstamą veiką yra ir tada, kai kaltininkas nesuvokia, jog jis veikos negali pabaigti todėl, kad kėsinaisi į netinkamą objektą arba naudoja netinkamas priemones.

- (3) Asmuo už pasikėsinimą padaryti nusikalstamą veiką atsako pagal šio straipsnio 1 arba 2 dalį ir šio kodekso straipsnį, kuris numato atitinkamą baigtą nusikaltimą. Bausmė tokiam asmeniui gali būti švelninama remiantis šio kodekso 62 straipsniu.

#### **Art. 24**

- (1) Bendrininkavimas yra tyčinis bendras dviejų ar daugiau tarpusavyje susitarusių pakaltinamų ir sulaukusių šio kodekso 13 straipsnyje nustatyto amžiaus asmenų dalyvavimas darant nusikalstamą veiką.
- (2) Nusikalstamos veikos bendrininkai yra vykdytojas, organizatorius, kurstytojas ir padėjėjas.
- (3) Vykdytojas yra asmuo, nusikalstamą veiką padaręs pats arba pasitelkęs nepakaltinamus asmenis arba nesulaukusius šio kodekso 13 straipsnyje nustatyto amžiaus asmenis, arba kitus asmenis, kurie dėl tos veikos nėra kalti. Jeigu nusikalstamą veiką padarė keli asmenys kartu, tai kiekvienas iš jų laikomas vykdytoju (bendravykdytoju).
- (4) Organizatorius yra asmuo, subūręs organizuotą grupę ar nusikalstamą susivienijimą, jiems vadovavęs ar koordinavęs jų narių veiklą arba parengęs nusikalstamą veiką ar jai vadovavęs.
- (5) Kurstytojas yra asmuo, palenkęs kitą asmenį daryti nusikalstamą veiką.
- (6) Padėjėjas yra asmuo, padėjęs daryti nusikalstamą veiką duodamas patarimus, nurodymus, teikdamas priemones arba šalindamas kliūtis, saugodamas ar pridengdamas kitus bendrininkus, iš anksto pažadėjęs paslėpti nusikaltėlių, nusikalstamos veikos darymo įrankius ar priemones, šios veikos pėdsakus ar nusikalstamu būdu įgytus daiktus, taip pat asmuo iš anksto pažadėjęs realizuoti iš nusikalstamos veikos įgytus ar pagamintus daiktus.

#### **Art. 26**

- (1) Bendrininkai atsako tik už tas vykdytojo padarytas nusikalstamas veikas, kurias apėmė jų tyčia.
- (2) Jeigu vykdytojo nusikalstama veika nutrūko rengiantis ar pasikėsinant ją daryti, organizatorius, kurstytojas ir padėjėjas atsako už rengimąsi ar pasikėsinimą bendrininkaujant padaryti nusikalstamą veiką.
- (3) Jeigu yra vieno iš bendrininkų baudžiamąją atsakomybę šalinančių, lengvinančių arba sunkinančių aplinkybių, į jas neatsižvelgiama sprendžiant dėl kitų bendrininkų baudžiamosios atsakomybės.
- (4) Organizatorius, kurstytojas ar padėjėjas atsako pagal šio kodekso straipsnį, numatantį atsakomybę už vykdytojo padarytą veiką, ir šio kodekso 24 straipsnio 4, 5 ar 6 dalį.
- (5) Nusikalstamo susivienijimo dalyviai, nesvarbu, koks jų vaidmuo darant nusikalstamą veiką, kurią apėmė jų tyčia, atsako pagal šio kodekso 249 straipsnį kaip vykdytojai.

#### **Art. 135**

- (1) Tas, kas sužalojo ar susargdino žmogų, jeigu dėl to nukentėjęs asmuo neteko regos, klausos, kalbos, vaisingumo, nėštumo ar kitaip buvo sunkiai suluošintas, susirgo sunkia nepagydoma ar ilgai trunkančia liga, realiai gresiančia gyvybei ar stipriai sutrikdančia žmogaus psichiką, arba prarado didelę dalį profesinio ar bendro darbingumo, arba buvo nepataisomai subjaurotas nukentėjusio asmens kūnas, baudžiamas laisvės atėmimu iki dešimties metų.
- (2) Tas, kas sunkiai sužalojo ar susargdino:
  - 1) mažametį;
  - 2) bejėgiškos būklės žmogų;
  - 3) savo artimąjį giminaitį ar šeimos narį;
  - 4) nėščią moterį;
  - 5) du ar daugiau žmonių;

- 6) kankindamas ar kitaip itin žiauriai;
  - 7) kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu;
  - 8) dėl chuliganiškų paskatų;
  - 9) dėl savanaudiškų paskatų;
  - 10) dėl nukentėjusio asmens tarnybos ar piliečio pareigų vykdymo;
  - 11) siekdamas nuslėpti kitą nusikaltimą;
  - 12) siekdamas įgyti nukentėjusio asmens organą, audinį ar ląsteles,
  - 13) siekdamas išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų
- baudžiamas laisvės atėmimu nuo dvejų iki dvylikos metų.

### **Art. 138**

- (1) Tas, kas sužalojo ar susargdino žmogų, jeigu dėl to nukentėjęs asmuo prarado nedidelę dalį profesinio ar bendro darbingumo arba ilgai sirgo, bet jam nebuvo šio kodekso 135 straipsnio 1 dalyje nurodytų padarinių, baudžiamas laisvės apribojimu arba areštu, arba laisvės atėmimu iki trejų metų.
- (2) Tas, kas nesunkiai sužalojo ar susargdino:
  - 1) mažametį;
  - 2) bejėgiškos būklės žmogų;
  - 3) savo artimąjį giminaitį ar šeimos narį;
  - 4) nėščią moterį;
  - 5) du ar daugiau žmonių;
  - 6) kankindamas ar kitaip itin žiauriai;
  - 7) kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu;
  - 8) dėl chuliganiškų paskatų;
  - 9) dėl savanaudiškų paskatų;
  - 10) dėl nukentėjusio asmens tarnybos ar piliečio pareigų vykdymo;
  - 11) siekdamas nuslėpti kitą nusikaltimą;
  - 12) siekdamas įgyti nukentėjusio asmens organą, audinį ar ląsteles,
  - 13) siekdamas išreikšti neapykantą asmenų grupei ar jai priklausančiam asmeniui dėl amžiaus, lyties, seksualinės orientacijos, neįgalumo, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų

baudžiamas laisvės atėmimu iki penkerių metų.

### **Art. 238**

- (1) Tas, kas be svarbios priežasties nepranešė teisėsaugos įstaigai arba teismui apie jam žinomą daromą ar padarytą labai sunkų nusikaltimą, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.
- (2) Už nepranešimą apie nusikaltimą neatsako tą nusikaltimą padariusio asmens artimieji giminaičiai ir šeimos nariai.

# Lithuanian Law on Fundamentals of Protection of the Rights of the Child

## Art. 6

1. Kiekvienas vaikas turi neatimamą teisę gyventi ir sveikai vystytis.
2. Vaiko teisė į sveikatą įgyvendinama:
  - 1) teikiant ypatingą nėščiujų, gimdyvių ir naujagimių sveikatos priežiūrą ir apsaugą;
  - 2) priemonėmis, leidžiančiomis sudaryti vaikui sveiką ir saugią aplinką;
  - 3) vaikų ir jų tėvų sveikatos priežiūra;
  - 4) vaikų ligų prevencija, teikiant kvalifikuotą sveikatos priežiūrą;
  - 5) sudarant teisingas, organizacines tinkamos kokybės vaikų maisto produktų gamybos prielaidas ir užtikrinant jų prieinamumą;
  - 6) ugdant vaiko sveikos gyvensenos įpročius;
  - 7) kitomis įstatymų nustatytais vaiko sveikatos priežiūros garantijomis.
3. Priimtina, prieinama ir tinkama vaiko sveikatos priežiūrą užtikrina sveikatos priežiūrą reguliuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai.
4. Vaiko dalyvavimas biomediciniame tyrime galimas vadovaujantis Lietuvos Respublikos biomedicininį tyrimų etikos įstatyme nustatytais pagrindais ir tvarka.

## Art. 10

1. Vaikas turi teisę į privatų asmeninį ir šeiminių gyvenimą, bendravimo privatumą, asmens duomenų apsaugą, susirašinėjimo slaptumą, garbę ir orumą, asmens neliečiamybę ir laisvę.
2. Vaikas turi teisę į minties, sąžinės laisvę, teisę pasirinkti, išpažinti ir skelbti religiją arba tikėjimą, atlikti religines apeigas, praktikuoti tikėjimą, jeigu tai neprieštarauja jo interesams. Tėvai, kiti vaiko atstovai pagal įstatymą nevaržomi rūpinasi vaikų religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus, tačiau įsitikinimais, praktikuojama religija ar tikėjimu negali būti pateisinamas įstatymų nesilaikymas.
3. Vaikas turi teisę dalyvauti visuomenės gyvenime, taikiuose susirinkimuose ir organizacijose.
4. Vaikas turi teisę į žodžio laisvę, apimančią teisę laisvai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją ir idėjas žodine, rašytine ar kita forma arba kitais vaiko pasirinktais būdais.
5. Vaiko tėvai ir kiti jo atstovai pagal įstatymą turi teisę ir pareigą vadovauti vaikui įgyvendinant šio straipsnio 14 dalyse nustatytas teises taip, kad tai atitiktų besivystančius vaiko sugebėjimus.
6. Šio straipsnio 1–4 dalyse nustatytos vaiko teisės negali būti ribojamos kitaip, kaip tik įstatymu, jeigu tai būtina paties vaiko ar kito asmens pagrindinėms teisėms ir laisvėms, sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei apsaugoti ar valstybės bei visuomenės saugumui, viešajai tvarkai ar konstitucinei santvarkai ginti.

## Art. 12

1. Vaikas turi teisę gyventi su savo tėvais. Vaikas turi teisę bendrauti su skyrium gyvenančiais tėvais (vienu arba vieninteliu iš jų), išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja vaiko interesams. Tėvai užtikrina šią vaiko teisę. Jeigu ši vaiko teisė nėra užtikrinama, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka imasi veiksmų šiai vaiko teisei užtikrinti.

2. Teisė vaikui bendrauti su savo tėvais ar vienu iš jų gali būti ribojama įstatymu ir tik tuo atveju, kai toks bendravimas prieštarauja vaiko interesams. Vaikas turi teisę gauti informaciją apie tėvus ar vieną iš jų, kuris gyvena atskirai nuo vaiko, jeigu tai atitinka vaiko interesus.
3. Vaikas negali būti išskirtas su tėvais, išskyrus atvejus, kai vaiko teisių apsaugą užtikrinančios institucijos, vadovaudamosi teismo sprendimu ir įstatymais, atitinkama tvarka nustato, kad toks atskyrimas yra būtinas vaiko interesams. Už neteisėtą vaiko ir tėvų išskyrimą vaiko teisių apsaugą užtikrinančios institucijos atsako šio įstatymo 29 straipsnyje nustatyta tvarka.
4. Vaikui turi būti užtikrinta teisė bendrauti su artimaisiais giminaičiais, taip pat su kitais vaiko giminaičiais, su kuriais vaiką sieja emociniai ryšiai, jeigu tai neprieštarauja vaiko interesams.

## **Art. 25**

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys saugo vaiką nuo neigiamos socialinės aplinkos įtakos.
2. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios vaiko teisių apsaugos priemones, rengia ir vykdo vaiko teisių apsaugai įgyvendinti skirtas programas, jas įgyvendindamos pasitelkia nevyriausybinės organizacijas.
3. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija pagal tarp šalių sudarytą rašytinę sutartį su Vyriausybe ar jos įgaliota institucija nemokamai skiria eterio laiką laidoms, susijusioms su vaiko teisių apsaugos užtikrinimu.

## **Art. 29**

1. Vaikas turi būti apsaugotas nuo nusikalstamų veikų, įtvirtintų Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – Baudžiamasis kodeksas).
2. Vaikas taip pat saugomas nuo visų formų smurto, už kurį nenumatyta baudžiamoji atsakomybė, smurto demonstravimo vaikui bei kitų vaiko asmeninių ar turtinių teisių pažeidimų, nenumatytų šio straipsnio 1 dalyje.
3. Fizinis ar juridinis asmuo, sužinojęs ir (ar) turintis pagrįstos informacijos apie vaiką, kuris nukentėjo nuo nusikalstamos veikos, nurodytos šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, ir (ar) dėl to jam gali būti reikalinga pagalba, privalo apie tai pranešti policijai ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui.
4. Už vaiko teisių pažeidimus, nurodytus šio straipsnio 1 dalyje, asmuo traukiamas atsakomybėn Baudžiamajame kodekse ir Baudžiamojo proceso kodekse nustatyta tvarka. Už vaiko teisių pažeidimus, nurodytus šio straipsnio 2 dalyje, asmuo traukiamas atsakomybėn Administracinių nusižengimų kodekse, Civiliniame kodekse ir kituose įstatymuose nustatyta tvarka.
5. Švietimo, sveikatos priežiūros ir kitų institucijų bei įstaigų, kurių priežiūroje yra vaikas, vadovai, auklėtojai ar kiti darbuotojai, nevykdantys savo pareigų arba jas vykdančios netinkamai, pažeidžiantys vaiko teises, atsako pagal Baudžiamajame kodekse, Administracinių nusižengimų kodekse, Civiliniame kodekse ir kituose įstatymuose nustatytą tvarką.
6. Vaikui, galimai nukentėjusiam nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos ar smurto, už kurį nenumatyta baudžiamoji atsakomybė, ir jo atstovams pagal įstatymą turi būti teikiama reikalinga kompleksinė pagalba ir kita apsauga, kad vaikas, jo tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą galėtų atkurti sveikatą po patirtos fizinės ar psichinės traumos. Ši pagalba turi būti pradedama teikti nedelsiant ir turi būti teikiama, kol ji vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą yra reikalinga.

7. Vaikas savarankiškai gali kreiptis į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierių (toliau – vaiko teisių apsaugos kontrolierius), Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių, policiją ar švietimo, sveikatos priežiūros ar kitą instituciją, o sulaukęs 14 metų, – į teismą dėl jo teisių pažeidimo.
8. Tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą turi teisę skųsti teismui Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų, policijos pareigūnų ar kitų valdžios institucijų darbuotojų neteisėtus veiksmus ir sprendimus, taip pat turi teisę kreiptis į vaiko teisių apsaugos kontrolierių ir kitas institucijas, turinčias teisę nagrinėti tokius skundus.

## Law on Medical Practice of the Republic of Lithuania

### Art. 18

Gydytojas privalo:

- 1) teikti būtinąją medicinos pagalbą;
- 2) tinkamai verstis medicinos praktika pagal šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus, tobulintis pagal savo profesiją;
- 3) gerbti pacientų teises, saugoti medicininę paslaptį;
- 4) laikytis medicinos etikos reikalavimų;
- 5) Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka teikti statistikos ir kitos privalomos atskaitomybės duomenis. Privalomų atskaitomybės duomenų sąrašą nustato Sveikatos apsaugos ministerijos teisės aktai;
- 6) tinkamai tvarkyti medicininius dokumentus;
- 7) pranešti policijai ir (ar) prokuratūrai apie sužalotus pacientus, kurie galėjo būti nusikaltimo aukomis;
- 8) Sveikatos apsaugos ministerijos, prokuratūros, policijos, teismo prašymu paaiškinti medicinos praktikos aplinkybes;
- 9) atlikti kitas įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatytas pareigas.

### Art. 19

Gydytojas, pažeidęs šio įstatymo reikalavimus, atsako įstatymų nustatyta tvarka.



- 
- 1 Aivars Stranga (1999) 'Lithuania', *Britannica*. Available at <https://www.britannica.com/place/Lithuania> (accessed 10 July 2021).
  - 2 European Institute for Gender Equality (2013) *Current situation of female genital mutilation in Lithuania*. Available at <https://eige.europa.eu/lt/publications/current-situation-and-trends-female-genital-mutilation-lithuania> (accessed 10 July 2021).
  - 3 Ministry of Social Security and Labour (2020) *Strategies and Programmes*. Available at <https://socmin.lrv.lt/en/activities/family-and-children/protection-of-children-rights/strategies-and-programmes> (accessed 10 July 2021).
  - 4 *International Covenant on Civil and Political Rights* (1966) United Nations Treaty Collection: Status of Treaties. Available at [https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg\\_no=IV-4&chapter=4&clang=\\_en](https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&clang=_en) (accessed 10 July 2021).
  - 5 *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* (1966) United Nations Treaty Collection: Status of Treaties. Available at [https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg\\_no=IV-3&chapter=4](https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-3&chapter=4) (accessed 10 July 2021).
  - 6 *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women* (1979) United Nations Treaty Collection: Status of Treaties. Available at [https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg\\_no=IV-8&chapter=4&clang=\\_en#9](https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&clang=_en#9) (accessed 10 July 2021).
  - 7 *Convention on the Rights of the Child* (1989) United Nations Treaty Collection: Status of Treaties. Available at [https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg\\_no=IV-11&chapter=4&clang=\\_en](https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&clang=_en) (accessed 10 July 2021).
  - 8 - Council of Europe (2021) *Chart of signatures and ratifications of Treaty 210, Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. Available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatyid=210> (accessed 10 July 2021).
    - Council of Europe (2021) *Reservations and Declarations for Treaty 210, Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. Available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=declarations-by-treaty&numSte=210&codeNature=0> (accessed 10 July 2021).
  - 9 - Council of Europe (2021) *Chart of Signatures and Ratifications of Treaty 005, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*. Available at [coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/005/signatures?module=signatures-by-treaty&treatyid=005](https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/005/signatures?module=signatures-by-treaty&treatyid=005) (accessed 10 July 2021).
    - Council of Europe (2021) *Reservations and Declarations for Treaty 005, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*. Available at <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/005/?module=declarations-by-treaty&numSte=005&codeNature=0> (accessed 10 July 2021).

**Cover images:** trabantos (2016) *Pilies gatve is the main tourist street in Vilnius, Lithuania*. Shutterstock ID 710604091.  
 Mike Aikins (2020) *Portrait of African woman with hands in pocket*. Available at <https://unsplash.com/photos/5N49axPQGXU>.

*Please note that the use of a photograph of any girl or woman in this report does not imply that she has, nor has not, undergone FGM/C.*

This report analyses and discusses the application of national (criminal) laws to the commission of FGM/C and any possible related crimes. It also explores other legal factors deemed relevant, such as legal obligations to report the commission or likely upcoming commission of FGM/C, available legal protective measures for girls and women at risk of FGM/C, and any obligations of national governments in relation to FGM/C.

The initial research conducted for this report consisted of a questionnaire developed by 28 Too Many (part of Orchid Project) and Ashurst LLP. The information contained in the responses to that questionnaire was then reviewed by Middelburg Human Rights Law Consultancy, updated and used as the basis of further research from relevant sources. This report is mainly based on primary legal sources such as legislation, case law and authoritative literature, but does use secondary sources such as government documents, journal articles and newspaper articles.

This report has been prepared as a work of legal research only and does not represent legal advice in respect of any of the laws of Lithuania. It does not purport to be complete or to apply to any particular factual or legal circumstance. It does not constitute, and must not be relied or acted upon as, legal advice or create an attorney-client relationship with any person or entity. Neither 28 Too Many, Orchid Project, Ashurst LLP and Middelburg Human Rights Law Consultancy nor any other contributor to this report accepts responsibility for losses that may arise from reliance upon the information contained herein, or any inaccuracies, including changes in the law since the research was completed in August 2021. No contributor to this report holds himself or herself out as being qualified to provide legal advice in respect of any jurisdiction as a result of his or her participation in this project or contribution to this report. Legal advice should be obtained from legal counsel qualified in the relevant jurisdiction/s when dealing with specific circumstances. It should be noted, furthermore, that in many countries there is a lack of legal precedent for the penalties laid out in the law, meaning that, in practice, lesser penalties may be applied.

### **Acknowledgements:**

Ashurst LLP

Middelburg Human Rights Law Consultancy

**Version 3, September 2023**

© Orchid Project & 28 Too Many 2021  
research@orchidproject.org

